I

Ліс. Троє розбійників б'ються між собою за скарби: чоботи-скороходи, кирею-невидимку і меч-гартованець. Було б за що! А то ж за старий мотлох.

1-й розбійник. Віддай кирею!

2-й розбійник. Дзуськи! Віддай меч, кажу!.. Ти чого вкрав мої чоботи?

3-й розбійник. Та це ж мої чоботи! Ти – злодій!

1-й розбійник. Я беру собі кирею.

2-й розбійник. Ач який! Чого захотів!

1-й розбійник. Як ти смієш мене бити? Та ще й красти мого меча.

3-й розбійник. Що? Киреї закортіло, злодюго?

Зчиняється колотнеча. Мимо лісовою дорогою проїжджає принц.

Принц. Гей, що ви тут затіяли? (Злазить з коня).

1-й розбійник. Це він у всьому винен. Украв меч, та ще й хоче, щоб я йому кирею віддав-

3-й розбійник. Вони обидва великі злодії. Усе в мене поцупили.

1-й розбійник. Не бреши!

2-й розбійник. Ти сам брехун!

Розбійники кидаються один на одного.

Принц. Стривайте! Стривайте! Чого ви галасуєте? Хіба не можна комусь одному дати цю стару кирею і подерті чоботи?

2-й р о з б і й н и к. Е, ні! Це не проста кирея, а кирея-невидимка.

1-й розбійник. А той меч розрубує шолом з найміцнішої криці. Бо це меч-гартованець.

3-й розбійник. А це не прості чоботи, а скороходи.

Принц. Ну, якщо так, то є за що сваритися. А може б, ви не сперечалися та поділили все порівну між собою?

2-й розбійник. Спробуйте. Але я не хочу, щоб цей меч коли-небудь відтяв мені голову.

1-й розбійник. От лихо! З такою киреєю мене обкрадуть, а я і не побачу злодія.

2-й розбійник. Украсти, звісно, можна. Та хіба без чобіт утечеш?

Принц. Ви всі по-своєму маєте рацію. Тож я вам ось що пораджу: продайте все мені. Тоді не матимете клопоту.

1-й розбійник. Ну то як? Продамо?

3-й розбійник. Воно б, звісно, не погано було.

2-й розбійник. Тільки от як з ціною?

П р и н ц. З ціною ? Замість киреї я даю свій червоний плащ з мережаною облямівкою, за чоботи – черевики з самоцвітами, а за меч не пошкодую щирозлотої шаблі. Ну то як? Згода?

2-й розбійник.Я готовий поміняти кирею на плащ.

1-й і 3-й розбійники. Ми теж не маємо нічого проти.

Принц. Гаразд. Отже, міняємося.

Вимінявши чоботи-скороходи, кирею-невидимку і меч-гартованець, принц сідає на коня і пускається своєю дорогою.

Принц. Де-небудь поблизу немає заїзду?

1-й розбійник. На узліссі є заїзд "Золотий ріжок". Ну, бувайте здорові!

Принц. Справді? Бувайте! (Від'їжджає).

3-й розбійник. Непогане діло ми облагодили, правда? Мені й не снилося, що можна чоботи обміняти на такі черевики. Гляньте-но. На застібці діамантовий камінь.

2-й розбійник. А хіба мій плащ не чудовий? Як одягну, то буду паном на всю губу.

1-й розбійник .І оця шабля теж чогось варта. Подивіться: рукоять і піхви зі щирого золота. Ну й дурень той принц! Так продешевив!

2-й розбійник. Тс-с-с-с… І стіни мають вуха. Ходімо куди-небудь та хильнемо чарчину-другу.

Троє розбійників, жартуючи, відходять у протилежний бік.

II

Шинок заїзду "Золотий ріжок". У кутку сидить принц і гризе окраєць хліба. Крім принца, в шинку ще семеро селян.

Шинкар. Кажуть, начебто принцеса виходить заміж.

1-й селянин. Справді, є така чутка. І начебто жених – чорний король.

2-й селянин. Подейкують, ніби принцесі той король дуже осоружний.

1-й селянин. Але ж вона може йому відмовити, якщо він їй осоружний!

Шинкар. Якби не його три скарби! Кажуть, чорний король подарує нашому чоботи-скороходи, меч-гартованець і кирею-невидимку. От завидющий король і пообіцяв віддати принцесу за чорного короля.

2-й селянин. Ох, бідолашна принцеса!

1-й селянин. Невже її ніхто не зарятує ?

Шинкар. Може б, і трапився який принц. Адже країн багато. Але хіба подужаєш чорного короля ? Тому й ніхто не відважиться.

2-й селянин. Ходить чутка, нібито жадібний король поставив дракона сторожити доньку.

Шинкар. Та ні, не дракона, а вартового.

1-й селянин. Якби я умів чаклувати, найперший кинувся б рятувати принцесу.

Шинкар. Ясна річ, я теж не дав би себе випередити.

Усі сміються.

Принц (зненацька підбігаючи до селян). Не турбуйтеся! Я її врятую.

Селяни (приголомшено). Ви?!

Принц. Атож. Нехай хоч зараз об'являється той чорний король. (Згорнувши руки на грудях, обводить селян очима). Я вмить з ним розправлюся.

Шинкар. Але ж у того короля три скарби: по-перше, чоботи-скороходи, по-друге…

Принц. Меч-гартованець? Я теж усе це маю. Гляньте на мої чоботи, на меч, на стару кирею. Вони нічим не відрізняються від того, що має чорний король.

Селяни (знову приголомшено). Ці чоботи?! Цей меч?! Ця кирея?!

Шинкар (сумніваючись). Але ж ваші чоботи подерті.

Принц. Так, подерті. А проте це чоботи-скороходи.

Шинкар. Невже?

Принц (засмучено). Ви, мабуть, гадаєте, що я брешу. Гаразд. Тоді я вам покажу, як я літаю. От тільки відчиніть двері. Я стрибну і відразу зникну.

Шинкар. Але спочатку розрахуйтеся зі мною.

Принц. Не хвилюйся. Я хутко повернуся. Яких вам дарунків принести? Іспанських динь? Чи, може, фіґів з далекої Арабії?

Шинкар. Байдуже, – чого-небудь принесіть. От лише покажіть, як ви літаєте.

Принц. Гаразд. Я лечу. Раз, два, три!..

Принц щосили стрибає. Але, не долетівши до дверей, приземлюється на озадді. Селяни регочуться.

Ш и н к а р . Я так і думав!

1-й селянин. У таких чоботях не те, що тисячу рі, а навіть два-три кени не подолаєш.

2-й селянин. Ні, принц таки стрибнув. Але він, мабуть, пролетів тисячу рі й вернувся тут же назад.

1-й селянин. Кинь жартувати. І придумав же таку нісенітницю!

Селяни регочуться. Невдаха-принц підводиться і простує до дверей.

Шинкар. Стривайте, стривайте! Хто платитиме?

Принц мовчки кидає гроші шинкареві.

2-й селянин. А де ж наші подарунки?

Принц (поклавши руку на рукоять меча). Що?

2-й селянин (сахаючись). Ні-ні, я нічого не сказав… (Наче до себе). Таким мечем легко, мабуть, голову відтяти.

Шинкар (заспокійливо). Ви ще молоді, вертайтеся до свого батька. Де вам з вашою силою подужати чорного короля. Правду кажуть люди: не можеш – не берись.

Селяни. Так і зробіть. Так і зробіть. Добра порада.

П р и н ц . Я… я думав, що все можу. (Несподівано пускає сльозу). Мені соромно перед вами, хоч у землю западайся.

1-й селянин. Ви накиньте кирею. Може, зникнете.

Принц. Перестаньте варнякати! (Тупнувши ногою). Я таки врятую принцесу. Якщо мої чоботи не скороходи, то принаймні в мене є меч. І кирея… (Відчайдушно). Зрештою, голими руками я їй допоможу. (Яку нестямі вибігає з шинку).

Шинкар. Жаль бідолахи. Його, напевне, чорний король уб'є…

III

Сад у королівському замку. Між трояндами жебонить водограй. Спочатку нікого не видно. Згодом появляється принц у кирей.

Принц. Здається, я став невидимий, як тільки загорнувся у кирею. Бо пройшов через браму – і вартові навіть словом мене не зачепили. У цій кирей наче вітер, що шелестить у кущах троянди, легенько добудуся у покій принцеси… О, хтось іде сюди! Невже принцеса? Де б мені сховатися?.. Зрештою, навіщо? Адже все одно вона мене не побачить.

Принцеса підійшла до водограю й сумовито зітхнула.

Принцеса. Яка я нещасна! Не мине і тижня, як той гидкий чорний король повезе мене в Африку, де стільки левів і крокодилів… (Сідає на траву). Я так хочу залишитися в цьому замку! Хочу слухати, як жебонить цей водограй серед кущів троянди…

П р и н ц . О, бідолашна принцеса! Я життя не пошкодую задля неї.

Принцеса (здивовано позирає на принца). Хто ви такий?

Принц (до себе). Ой лишенько! Навіщо я заговорив?

Принцеса. А що ж тут поганого? Що з вами? Ви ж такий вродливий…

Принц. Хіба ви мене бачите?

Принцеса. Авжеж, бачу. Чого ви так дивуєтеся?

П р и н ц . І кирею бачите?

Принцеса. Атож, бачу стару кирею.

Принц (розпачливо). Але ж я невидимий.

Принцеса. Чому?

Принц. Бо на мені кирея-невидимка.

Принцеса. Це кирея чорного короля?

Принц. Ні, моя власна.

Принцеса. Та хіба вона вас ховає від людського ока?

Принц. Ховає. Адже вартові на брамі мене не затримали.

Принцеса (сміється). Що ж тут дивного? Побачивши таку стару кирею, вони, мабуть, подумали, що то слуга.

Принц. Слуга? (У розпачі присідає). У таких чоботях?

Принцеса. А що особливого у тих чоботях?

Принц. Це чоботи-скороходи.

Принцеса. Такі, як у чорного короля?

Принц. Атож… тільки от недавно я спробував летіти, та не стрибнув навіть на два кени. Правда, у мене ще є меч. Меч-гартованець, що крицю рубає.

Принцеса.А що ви хочете рубати?

Принц. От тільки зітну голову чорному королю, та й край.

Принцеса. Ви хочете викликати чорного короля на двобій?

Принц. Я не прийшов з ним битися. Я прийшов вас рятувати.

Принцеса. Справді?

Принц. Атож.

Принцеса. Ой, яка я рада!

Несподівано з'являється чорний король. Принц і принцеса здивовані.

Чорний король. Добридень! Я щойно прилетів з Африки. Як вам подобаються мої чоботи?

Принцеса (холодно). Можете вертатися в свою Африку.

Чорний король. Е, ні. Сьогодні я хочу з вами докладно поговорити. (Дивиться на принца). А отой слуга – хто це?

Принц. Слуга? (Роздратовано підводиться на ноги). Я – принц. Я прийшов рятувати принцесу. Поки я тут, ніхто не зважиться пальцем її торкнути.

Чорний король (з удаваною чемністю). Я маю три скарби. Ви це знаєте?

Принц. Меч, чоботи і кирею? Певна річ, у своїх чоботях я не стрибну на один тьо. Та, я гадаю, і ви у своїх разом з принцесою теж не зможете полетіти на тисячу рі. Погляньте на мою кирею. Тільки завдяки їй я добрався сюди. Вартові подумали, що я слуга. Виходить, кирея мене сховала.

Чорний король (зареготавшись). Яке зухвальство! Ви лишень подивіться, на що здатна моя кирея. (Одягає кирею і вмить щезає).

Принцеса (сплескуючи в долоні). О, зник! Коли його немає, я така рада!

Принц. Така кирея – вигідна річ. Тепер вона була б нам до речі.

Чорний король (раптово з'являється роздратований). Кажете, до речі. А мені вона не потрібна. (Скидає кирею на землю). Мені досить меча. (Видивляється на принца). Ви хочете позбавити мене щастя. Я пропоную чесну гру. Мій меч рубає навіть крицю. Тож вашу голову вмить зітне. (Витягає меча з піхов).

Принцеса (схопившись обороняти принца). Якщо ваш меч і крицю рубає, то, напевне, легко проткне мені груди. Ну, коліть мене! Коліть!

Чорний король (відсахнувшись). Я не можу вас поранити.

Принцеса (глузливо). Виходить, ваш меч не може проткнути мені грудей ? А ви ж казали, ніби він і крицю рубає навпіл!

Принц. Постривайте! (Стримуючи принцесу). Король правду каже. Я його ворог, тож нам належить у чесній боротьбі звести рахунок. (До короля). Ну, починаймо! (Висмикує меча).

Чорний король. Ти хоч і молодий, а, бачу, відважний. Я тебе за одним махом на той світ зажену.

Чорний король і принц стинаються мечами. І вмить королівський меч розрубує, як скалку, принців меч.

Чорний король. Ну то як?

Принц. Меч, звісно, ви розрубали, але я все одно сміюся з вас.

Чорний король . Будемо далі битися?

Принц. Ясна річ, будемо.

Чорний король. А може, краще перестати? (Кидає меч на землю). Ви переможені, тож навіщо мені тепер меч?

Принц (зачудовано дивиться на короля). Чому?

Чорний король. Чому? Якби я вас забив, то принцеса ще дужче мене зненавиділа б. Ви хіба цього не розумієте?

Принц. Чого ж ні? Розумію. Бо, здається, і ви збагнули.

Чорний король (задумливо). Я думав, що завдяки трьом скарбам заполоню принцесу. Але я помилився.

Принц (кладучи руку королеві на плече). А я думав, що, маючи три скарби, зможу принцесу врятувати. Але я теж помилився.

Чорний король. Так, ми обидва помилилися. (Бере принца за руку). А чи не краще нам замиритися? Прийміть моє вибачення.

Принц. І ви мені теж пробачте. Тепер, здається, не видно, хто з нас переможений, а хто переможець.

Чорний король. Я вас переміг. Але я і себе переміг. (До принцеси). Я повертаюся до Африки. А ви живіть у спокої. Принців меч не розрубав криці, а натомість уразив твердіше за неї ваше серце. На ваше весілля я хочу подарувати вам три скарби: меч, чоботи й кирею. З тими скарбами вам не страшний ніякий ворог. А якщо все-таки якийсь лиходій порушить ваш спокій, дайте мені знати, і я вмить прискочу з п'ятдесятьма тисячами чорних вершників і покараю нахабу. (Сумовито). Для зустрічі з вами в африканській столиці я вибудував мармуровий палац. Навколо нього цвіте лотос. (Принцові). Будь ласка, коли-небудь узуйте чоботи-скороходи й завітайте до мене в гостину.

П р и н ц . Я вам дуже вдячний за запрошення.

Принцеса (причіплює королеві до грудей троянду). Я вам завдала чимало неприємностей. Я навіть уві сні не подумала б, що ви така добра людина. Пробачте. Я перед вами винна. (Припавши до грудей чорного короля, плаче, як мала дитина).

Чорний король (гладить принцесу по голові). Дякую за добре слово. Зрештою, я не злий дух. Нечиста сила у подобі чорного короля трапляється лише в казках. (До принца). Правда?

Принц. Авжеж. (Повертаючись до глядачів). Шановні панове! Ми всі троє прозріли. Лише в казках ви натрапляєте на злого, як нечиста сила, чорного короля і принца з трьома скарбами. Тепер нам відкрилися очі, тож: не годиться жити в казці. Перед нами далеко в тумані простелився широкий-широкий світ. Із саду, де цвітуть троянди й жебонить водограй, ми підемо разом у цей світ. У широкий світ! В огидний і водночас прекрасний, великий чарівний світ! Ми не знаємо, що нас очікує в ньому: страждання чи радість. Та ми знаємо, що сміливо, наче військовий загін, підемо у цей світ.